

ERON TESTOS T.

egyetlen fennmaradt verse

c. n.

pinailatú pinára vágyom
legyen neki lucska és szőre
legyen rózsaszín legyen póre
nem fontos hogy ezen az ágyon

tegyen boldoggá ernyedésig
ne eressen öleljen körbe
ne fogyjon el és ne legyen görbe
ne vesszen ködbe mint ki elkésik

meleg fürdőben megfürdessen
növesszen nagyra minden kedden
leheljen belém lelket hármat

takarjon ápoljon szeressen óvjon
ne kelljen kérnem hívnom szólnom
szerdától keddig csókolja számat

fordította Jiran Morrica

Jegyzet

Eron Testos T. (i. e. 6. sz.) ókori költő. Cipruson született, majd gyermek rabszolgaként (fürdető) Lézvoszra került. A neve végén álló T. valószínűleg trák őseire utal. Szapphótól és Alkaiosztól tanult költészetet, bizonyára később szabadságát is versei szépségének és tökéletességének köszönhetette, noha erre utaló konkrét kordokumentum nem találtatott. Az irodalomtudomány nem hajlandó tudomást venni a feltevésről, hogy esetleg az Alkaiosznak tulajdonított himnuszok egy része tulajdonképpen az ő műve. Miután Teleszippával szerelmi viszonyba keveredett, Szapphó féltékenysége miatt el kellett hagynia a szigetet. Távoztát követően egyáltalán nincs adat művészetéről, sem életéről. Némely verseit egy mára kihalt török dialektus és az akkori görög nyelv elemeiből álló hibrid nyelven írhatta, ezért nem kerültek be a korabeli irodalmi vérkeringésbe. Ennélfogva hatásuk kimutathatatlan a további irodalmi fejlődésre. Fordítása szintén gondot okoz a filológusoknak. Egyetlen biztosan neki tulajdonítható teljes, nem csupán töredékekben megmaradt fenti művét Jiran Morrica egy

nemzetközi nyelvészcsoporthal együttműködve fordította magyarra. Irodalomtörténeti jelentősége első látásra kézenfekvő: a történelem első ismert szonettjéről van szó, így a prúd, testi vágyait elfojtó, légiesítő Petrarca (még hogy reneszánsz?!), elsősége megdőlt. Feltűnő, hogy az eredeti vers sem használt semmiféle interpunkciót, szakított az alkaioszi strófaszerkezettel, s a szapphói sor sem mutatható ki nála. Eron Testos T. kortársaihoz képest kifejezetten forradalmi tettet vitt véghez azzal, hogy a fokozatosan elsorvadt időmérték helyett a dinamikus hangsúlyos verselés felé fordult. Jiran Morrica szerint ezt a tánczene és a táncot követő szeretkezések spontán ritmusa válthatta ki. Sajnos ez sem bizonyítható írásos dokumentummal, csupán a fennmaradt vázák figurális motívumai utalnak áttételesen a zene, tánc, költészet és a szeretkezés művészetének szoros összefonódására. Mai szempontok szerint jelentősnek tekinthető a nyelvi hibriditásban és a szubkulturálisnak tekinthető világszemlélet (a szexualitás megélése korántsem volt akkoriban általánosan liberális a mediterrán vidéken sem) láttatásában megnyilvánuló etnikai és antropológiai multikulturalizmus, ám mivel a potenciális, konkrét hatásmechanizmusok kimutatására máig nem került sor, a „kort megelőzés” jelentősége relatív. Egy korabeli, töredékes irat mutat rá (sajnos a 2012. tavaszi athéni utcai zavargások áldozatául esett), létezhetett egy olyan Testos által alkotott versciklus, mely a mitológiai Szatürosz földi „kalandozásairól” szól, állítólag nem epikus, hanem lírai formában. Okkal feltételezhető: talán ezek is szonettek. Jiran Morrica elmélete szerint szonettkoszorút, illetve szonettkoszorúkat alkothatnak e művek, ami jórészt átírná, kiegészítené a műfaj történetet. E feltételezett alkotások fellelhetőségéről a tudomány ma semmi biztosat nem tud. Amennyiben a fentebb közölt szonett hibrid nyelvén íródtak, nem garantálható a fordíthatóságuk sem. Az esetben létezésük nem irodalmi szövegekként, hanem csupán történelmi artefaktum formájában lesz majd interpretálható.

Eo.Yr. Pepecseli Hümér, LsD.

a fülekpüspöki filológiai kutatócsoport poétikai szekciójának ideiglenesen kinevezett helyettes vezetője

Tuja, 2009. Vegyes technika, 48 x 68 cm

